

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS

**DĖL BENDROSIOS VISŲ BALTIJOS PRAL AidUMO SKAIČIAVIMO REGIONO
PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIŲ KOORDINUOTO APKROVŲ
PERSKIRSTYMO IR KOMPENSACINĖS PREKYBOS METODIKOS
PATVIRTINIMO**

2019 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, 76 straipsnio 1 dalies 9 punktu, 2015 m. liepos 24 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL 2015 L 197, p. 24; toliau – Reglamentas), 9 straipsnio 7 dalies c punktu, 35 straipsnio 1 dalimi bei atsižvelgdama į AB „Litgrid“ 2018 m. kovo 16 d. raštą Nr. SD-357, 2018 m. lapkričio 16 d. raštą Nr. SD-4424, 2019 m. sausio 25 d. raštą Nr. SD-862, 2019 m. sausio 14 d. Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono nacionalinių reguliavimo institucijų darbo grupės susitarimą ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Rinkos plėtros ir stebėsenos skyriaus 2019 m. vasario d. pažymą Nr. O5E- „Dėl Bendrosios visų Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatorių koordinuoto apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos metodikos patvirtinimo“, Komisija n u t a r i a:

Patvirtinti Bendrąją visų Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatorių koordinuoto apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos metodiką, pateiktą Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono elektros energijos perdavimo sistemos operatorių 2018 m. kovo 16 d. (su 2018 m. lapkričio 16 d. pateiktais pakeitimais) pasiūlymu, vadovaujantis Reglamento 35 straipsnio 1 dalimi (pridedama).

Komisijos pirmininkas

PATVIRTINTA

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės
komisijos 2019 m.   d.
nutarimu Nr. O3E-

**BENDROJI VISŲ BALTIJOS PRALAUDIMO SKAIČIAVIMO REGIONO PERDAVIMO
SISTEMOS OPERATORIŲ KOORDINUOTOJO APKROVŲ PERSKIRSTYMO IR
KOMPENSACINĖS PREKYBOS METODIKA PAGAL 2015 M. LIEPOS 24 D. EUROPOS
KOMISIJOS REGLAMENTO (ES) 2015/1222, KURIUO NUSTATOMOS PRALAUDIMO
PASKIRSTYMO IR PERKROVOS VALDYMO GAIRĖS, 35 STRAIPSNIO NUOSTATAS**

2018 m. lapkričio 2 d.

Visi Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono perdavimo sistemos operatoriai atsižvelgia į tai, kas nurodyta, nes:

(1) Šis dokumentas yra bendrai Baltijos pralaidumo skaičiavimo regiono (toliau – Baltijos PSR) perdavimo sistemos operatorių (toliau – PSO) parengta Bendroji koordinuotojo apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos metodika (toliau – KAPKP metodika) pagal Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (toliau – PPPV reglamentas), 35 straipsnio nuostatas.

(2) Remiantis PPPV reglamento 9 straipsnio 9 dalimi, Baltijos PSR siūloma KAPKP metodika prisideda prie PPPV reglamento 3 straipsnyje numatytų tikslų įgyvendinimo ir jokia būdu netrukdo jų siekti. KAPKP metodika užtikrina tinklo eksploatavimo saugumą ir nešališkų bei nediskriminuojamų sąlygų taikymą PSO (PPPV reglamento 3 straipsnio c punktas ir 3 straipsnio e punktas).

(3) KAPKP metodika papildo Bendrąją koordinuotojo pralaidumo paskirstymo metodiką Baltijos pralaidumo skaičiavimo regionui skatinant veiksmingą konkurenciją (likviduojant perkrovas) elektros energijos gamybos, prekybos ir tiekimo srityje, užtikrinant optimalų perdavimo infrastruktūros naudojimą, nes PSO efektyviai naudoja ir koordinuoja apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos išteklius, prisidedant prie našaus ilgalaikio elektros energijos perdavimo sistemos ir Sąjungos elektros energijos sektoriaus eksploatavimo ir plėtros, nes PSO efektyviai naudoja ir koordinuoja apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos išteklius, taip pat optimizuojant tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo ir paskirstymo procesą (PPPV reglamento 3 straipsnio a punktas, 3 straipsnio b punktas, 3 straipsnio d punktas ir 3 straipsnio g punktas).

(4) KAPKP metodikoje taip pat atsižvelgiama į PPPV reglamente ir 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamente (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės (toliau – SE reglamentas), nustatytus bendruosius principus, tikslus ir kitas metodikas. SE reglamentas nustato metodikos taisykles ir reikalavimus užtikrinant jungtinės sistemos eksploatavimo saugumą, dažnio palaikymo kokybę ir efektyvų jungtinės sistemos bei išteklių naudojimą.

(5) Apkrovų perskirstymas arba kompensacinė prekyba eksploatuojant gali būti naudojami tik pagal SE reglamento 23 straipsnį, kuris nustato taisomųjų veiksmų rengimo, aktyvinimo ir koordinavimo principus.

(6) Pagal SE reglamento 78 straipsnio 1 dalies b punktą, kiekvienas PSO regioniniam saugumo koordinatoriui pateikia naujausią galimų taisomųjų veiksmų, priskiriamų prie SE reglamento 22 straipsnyje išvardytų kategorijų, sąrašą.

(7) Šioje KAPKP metodikoje, išskyrus atvejus, kai pagal kontekstą yra kitaip:

a) vienaskaita taip pat reiškia daugiskaitą ir atvirkščiai;

b) pavadinimai naudojami, kad būtų patogiau, ir neturi įtakos KAPKP metodikos aiškinimui;

c) bet kokia nuoroda į įstatymus, reglamentus, direktyvas, įsakymus, aktus, kodeksus ar kitus teisės aktus taip pat apima ir galiojančius jų pakeitimus, papildymus ar naujas redakcijas;

d) nuorodos į straipsnį reiškia nuorodas į šios KAPKP metodikos straipsnį, išskyrus atvejus, kai nurodyta priešingai.

(8) Vadovaujantis PPPV reglamento 35 straipsnio 2 dalimi, KAPKP metodika apima tarpvalstybinės svarbos veiksmus. Šioje KAPKP metodikoje nurodyta tarpvalstybinė koordinuotojo apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos veiklos svarba suprantama kaip poreikis užtikrinti,

kad minėtais veiksmais perkrovos nebūtų perkeliamos kitai valstybei ar už jos ribų. Tai užtikrina PSO taikomas koordinuotasis apkrovų perskirstymas ir kompensacinė prekyba.

PATEIKIA ŠIĄ KAPKP METODIKĄ VISOMS BALTIJOS PSR PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOMS.

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiame dokumente pateikta koordinuotojo apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos metodika laikoma bendrąja Baltijos PSR PSO metodika pagal PPPV reglamento 35 straipsnio nuostatas; ji turi būti taikoma kaip KAPKP metodika esant perkrovai:

- a. bet kokios esamos ar būsimos prekybos zonos ribose ir jungiamosiose linijose, esančiose Baltijos PSR, kuriam taikomas PPPV reglamentas, ir
- b. bet kuriuose PSO arba kitiems juridiniams asmenims priklausančiuose kritiniuose tinklo elementuose, turinčiuose įtakos Baltijos PSR prekybos zonos ribų tarpzoniniam pralaidumui.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje KAPKP metodikoje naudojamos PPPV reglamento 2 straipsnio, Reglamento (EB) 714/2009 ir Direktyvos 2009/72/EB apibrėžtys. Be to, Baltijos PSR PSO naudoja ir šią apibrėžtį:

1. „Atitinkami PSO“ – du Baltijos PSR PSO, veikiantys abiejose gretimų prekybos zonų ribos pusėse, kur susidarė perkrova.

3 straipsnis

Bendroji koordinuotojo apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos metodika

1. Koordinuotasis apkrovų perskirstymas ir kompensacinė prekyba gali būti taikomi tik įgyvendinus visus pigesnius taisomuosius veiksmus.
2. Pigiausi taisomieji veiksmai (atsižvelgiant į jų efektyvumą) taikomi vadovaujantis tinklo eksploatavimo saugumo kriterijais.
3. Tarpvalstybinėje jungiamojoje linijoje susidarius fizinei perkrovai, kompensacinę prekybą arba apkrovų perskirstymą inicijuoja už perkrovos sumažinimą atitinkamoje tarpvalstybinėje jungiamojoje linijoje atsakingas (-i) PSO. Atitinkami PSO gali sutartyje susitarti, kuris iš atitinkamų PSO inicijuos kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo veiklą atitinkamoje tarpvalstybinėje jungiamojoje linijoje. Kompensacinė prekyba ar apkrovų perskirstymas taip pat gali būti suaktyvinti esant atitinkamos jungiamosios linijos gedimui, trikčiams, nenumatytam atjungimui arba atitinkamos aukštosios įtampos nuolatinės srovės jungiamosios linijos techninių apribojimų, t. y. minimalios techninės galios, valdymo tikslais.
4. Apkrovų perskirstymas ar kompensacinė prekyba, vykdomi siekiant sumažinti tam tikrą fizinę perkrovą, neturi sukurti papildomos fizinės perkrovos.
5. Kiekvienas PSO apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos veiklai gali naudoti, remdamasis jo kontrolės sričiai, įskaitant jungiamąsias linijas, taikomais mechanizmais ir susitarimais, visus turimus generavimo šaltinius ir apkrovos įrenginius.
6. Kiekvienas PSO įsipareigoja susilaikyti nuo vienašališkų ar nekoordinuotų tarpvalstybinės svarbos kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo priemonių.
7. Už perkrovos sumažinimą tarpvalstybinėje jungiamojoje linijoje atsakingas PSO turi suderinti (veiksmams turi pritarti abu atitinkami PSO) kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo

veiksmus bent su tuo PSO, su kuriuo dalijasi atitinkama tarpvalstybine jungiamąja linija, atsižvelgdamas į šių veiksmų įtaką tinklo eksploatavimo saugumui ir ekonominių efektyvumą.

8. Iš generavimo šaltinių ir apkrovos įrenginių turi būti iš anksto pateikti pirkimo ir pardavimo pasiūlymai, kuriuos PSO gali naudoti kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo tikslais. Suaktyvintų pirkimo ir pardavimo pasiūlymų kainos kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo tikslais paremtos: a) kainomis susijusiose rinkose (balansavimo, einamosios paros prekybos rinkose ir pan.) ir (arba) b) faktines suaktyvintų balansavimo išteklių išlaidas ar pajamas atitinkančia kaina, taikant „mokėk pagal pavidimą“ (angl. „pay as bid“) kainų principą.

9. Baltijos PSR PSO *ex post* dalijasi visa atitinkama informacija, kurios reikia siekiant nustatyti balansavimo elektros energijos mainų kainą kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo tikslais arba atitinkamas kompensacinės prekybos ar apkrovų perskirstymo išlaidas.

10. Remiantis atitinkamais mechanizmais ir susitarimais tarp atitinkamų generavimo šaltinių ir apkrovos įrenginių bei PSO, iš generavimo šaltinių ir apkrovos įrenginių turi būti pateikta šio straipsnio 9 punkte nurodyta informacija.

11. Taisomųjų veiksmų rengimas, aktyvinimas ir koordinavimas siekiant išvengti sistemos būsenos pablogėjimo turi būti atliekamas pagal SE reglamento 23 straipsnį.

12. Jei apkrovų perskirstymas ar kompensacinė prekyba naudojami remiantis PPPV reglamento 21 straipsnio nuostatomis, PSO atitinkamam regioninio saugumo koordinatoriui turi pateikti informaciją apie galimus įgyvendinti taisomuosius veiksmus.

13. Tais atvejais, kai vertinant koordinuotojo regioninio tinklo eksploatavimo saugumą buvo aptiktas apribojimas, remdamasis SE reglamento 78 straipsnio 2 dalimi, regioninio saugumo koordinatorius rekomenduoja atitinkamiems PSO veiksmingiausius ir ekonomiškai racionalius taisomuosius veiksmus, tarp jų ir apkrovų perskirstymą ar kompensacinę prekybą.

14. Gavęs iš regioninio saugumo koordinatoriaus taisomojo veiksmo, tarp jų ir apkrovų perskirstymo ar kompensacinės prekybos, pasiūlymą, PSO įvertina pagal SE reglamento 78 straipsnio 4 dalį siūlomo taisomojo veiksmo įtaką elementams, susijusiems su tuo taisomuoju veiksmu ir esantiems jo valdymo rajone. PSO nusprendžia įgyvendinti siūlomus taisomuosius veiksmus arba ne. Tais atvejais, kai PSO nusprendžia neįgyvendinti siūlomų taisomųjų veiksmų, jis turi pateikti savo sprendimo paaiškinimą regioninio saugumo koordinatoriui. Nusprendęs įgyvendinti siūlomą taisomąjį veiksma, PSO taiko jį savo valdymo rajone esantiems elementams, jeigu toks veiksmas suderinamas su realiojo laiko sąlygomis.

15. PSO atsisako įgyvendinti regioninio saugumo koordinatoriaus siūlomą taisomąjį veiksma, jeigu šis veiksmas nesuderinamas su realiojo laiko sąlygomis arba jeigu priimant sprendimą dėl taisomojo veiksmo aktyvinimo PSO gali imtis efektyvesnių taisomųjų veiksmų.

16. Baltijos PSR regioninio saugumo koordinatorius privalo 5 metus saugoti informaciją apie siūlomus apkrovų perskirstymo ir kompensacinės prekybos veiksmus, tarp jų:

a) apkrovų perskirstymą ir kompensacinę prekybą, kuriuos Baltijos PSR PSO atliko remdamiesi regioninio saugumo koordinatoriaus pasiūlymu po atliktos saugumo analizės;

b) visus paaiškinimus, kodėl Baltijos PSR PSO neįgyvendino regioninio saugumo koordinatoriaus pasiūlymo.

Baltijos PSR nacionalinių priežiūros institucijų (toliau – NPI) reikalavimu, Baltijos PSR regioninio saugumo koordinatorius privalo pateikti turimą informaciją, nurodytą 16 straipsnio a ir b punktuose.

17. PSO taisomuosius veiksmus aktyvina kuo arčiau realiojo laiko, atsižvelgdamas į numatomą aktyvinimo laiką ir eksploatuojamos sistemos situacijos, kurią ketinama tais veiksmiais ištaisyti,

skubumą. Tais atvejais, kai apie kompensacinės prekybos poreikį žinoma iš anksto ir nenumatomas veiklos sąlygų pasikeitimas, sprendimas dėl taisomųjų veiksmų aktyvinimo taip pat gali būti priimamas gerokai anksčiau realiojo laiko.

18. Šios metodikos 1 priede detaliau aprašomi PSO ir regioninio saugumo koordinatoriaus vaidmenys, pareigos bei kompensacinės prekybos ir apkrovų perskirstymo kitos paros, einamosios paros, beveik realiojo laiko ir realiojo laiko koordinavimo procesas.

4 straipsnis

KAPKP metodikos įgyvendinimas

PSO turi įgyvendinti KAPKP metodiką per 6 mėnesius nuo tos dienos, kai NPI patvirtino KAPKP metodiką Baltijos PSR, arba nuo Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros priimto sprendimo pagal PPPV reglamento 9 straipsnio 11 dalį ir 9 straipsnio 12 dalį.

5 straipsnis

Kalba

Šios KAPKP metodikos originalo kalba yra anglų. Siekiant išvengti abejonių, jei KAPKP metodiką PSO turėjo išversti į valstybinę kalbą (-as) ir tarp PSO anglų kalba paskelbto pagal PPPV reglamento 9 straipsnio 14 dalį angliško teksto ir teksto kita kalba yra neatitikimų, atitinkami PSO turi pateikti atitinkamoms nacionalinėms priežiūros institucijoms, vadovaudamiesi nacionaliniais teisės aktais, patikslintą KAPKP metodikos vertimą.

---

1 priedas. Kompensacinės prekybos (koordinuotojo apkrovų perskirstymo) veiklos identifikavimo, koordinavimo ir aktyvinimo procesas

Toliau pateiktame paveikslėlyje aprašomi PSO ir regioninio saugumo koordinatoriaus vaidmenys, pareigos bei kompensacinės prekybos ir apkrovų perskirstymo kitos paros, einamosios paros, beveik realiojo laiko ir realiojo laiko koordinavimo procesas.

Apskritai paėmus, tiek PSO, tiek regioninio saugumo koordinatorius gali atlikti tinklo eksploatavimo saugumo analizę, vadovaudamiesi tinklo eksploatavimo saugumo analizės koordinavimo metodika, kaip ji apibrėžta SE reglamento 75 straipsnyje. Detalesnis PSO ir regioninio saugumo koordinatoriaus tarpusavio santykių aprašymas tinklo eksploatavimo saugumo analizės ir pralaidumo skaičiavimo srityje priklauso nuo teisės normų, numatytų SE reglamento 74–78 straipsnių ir PPPV reglamento 27 straipsnio 2 dalies pagrindu priimtose metodikose ir nustatytuose procesuose. Remiantis SE reglamentu, PSO regioniniam saugumo koordinatoriui pateikia visą informaciją ir duomenis, kurių reikia regioniniam tinklo eksploatavimo saugumo vertinimui atlikti. Atlikus tinklo eksploatavimo saugumo vertinimą, PSO ir regioninio saugumo koordinatorius (-iai) (koordinuotojo pralaidumo skaičiuotojas (-ai) suderina (tvirtina) pralaidumo skaičiavimo rezultatus ir numatomus taisomuosius veiksmus. Kaip matyti toliau pateiktame paveikslėlyje, tinklo eksploatavimo saugumo analizės, pralaidumo skaičiavimo ir rezultatų tvirtinimo procesas panašus tiek kitos paros, tiek einamosios paros pralaidumo skaičiavimo intervalams.

Užsidarius tarpzoniniams vartams, bet likus ne daugiau nei 1 valandai (30 minučių) iki rinkai pradėdant veikti realiuoju laiku, kai nebėra galimybės pakeisti einamosios paros pralaidumo kitai valandai, remdamiesi rinkos rezultatais ir atsižvelgdami į tinklo eksploatavimo saugumo analizės rezultatus, PSO gali suderinti aktyvinamus taisomuosius veiksmus dar iki rinkai pradėdant veikti realiuoju laiku. Remdamiesi realiojo laiko elektros energijos sistemos stebėjimais ir atsižvelgdami į suderintus tarp sisteminius pralaidumus, PSO taip pat gali suderinti ir aktyvinti taisomuosius veiksmus ir rinkai veikiant realiuoju laiku. Kai PSO kompensacinę prekybą aktyvina realiuoju laiku, renkantis pigiausią rezervą naudojamas turimų rezervų sąrašas pagal svarbą (atsižvelgiant į jų techninį efektyvumą ir galimybę nesukurti papildomos fizinės apkrovos).

PSO taip pat turi teisę atsisakyti įgyvendinti taisomuosius veiksmus rinkos veikimo valandą (net tais atvejais, kai tokius taisomuosius veiksmus pasiūlė regioninio saugumo koordinatorius, o PSO sutiko juos atlikti praėjusiam laiko intervale). PSO turėtų informuoti regioninio saugumo operatorių apie tai, kad neaktyvins pastarojo pasiūlytų, bet per rinkos veikimo valandą neįgyvendintų taisomųjų veiksmų.

